Breadcrumb

1. Αρχική
2. Entity Print

Δημοσιεύτηκε: 02/11/2018 Ενημερώθηκε: 02/11/2018

Νέες διατάξεις για το ξέπλυμα χρήματος: Εμβάθυνση στις εγκυκλίους της ΑΑΔΕ

Προβολή σε μορφή PDF

Εισαγωγή

Στις 30/07/2018 τέθηκε σε ισχύ ο ν. 4557/18 περί «Πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας», στα πλαίσια της ενσωμάτωσης της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2015/849/ΕΕ. Σύμφωνα με τις καταργούμενες διατάξεις, ο νόμος 3691/2008 που ρυθμίζει τα ίδια ζητήματα έπαψε να ισχύει. Για την ομαλή μετάβαση στις νέες διατάξεις, προβλέπεται οι κανονιστικές πράξεις που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση των νόμων 2331/1995 και 3691/2008 να παραμείνουν σε ισχύ μέχρι την τροποποίηση ή κατάργησή τους, στο βαθμό που δεν αντίκεινται στις νέες ρυθμίσεις.

Στο παρόν άρθρο, επιδιώκουμε να αναλύσουμε τις βασικές κατευθύνσεις του νέου νομοθετήματος και πώς αυτές αναμένεται να επηρεάσουν τις πρακτικές των νομικών και φυσικών προσώπων που εποπτεύονται κυρίως από την Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.).

Πώς ορίζεται το 'ξέπλυμα χρήματος'

Ο ορισμός για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες παρέχεται στο άρθρο 2 του Νόμου. Πιο συγκεκριμένα, ξέπλυμα χρήματος συνιστούν συνοπτικά οι ακόλουθες πράξεις:

- Η μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα με σκοπό την απόκρυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε ενέχεται στη δραστηριότητα αυτή.
- Η απόκρυψη της αλήθειας αναφορικά με τη φύση, την προέλευση, τον τόπο ή την κυριότητα περιουσίας που προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα.
- Η απόκτηση, κατοχή ή χρήση της παραπάνω περιουσίας.
- Η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα (τοποθέτηση ή διακίνηση ποσών) με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια έσοδα εγκληματικής δραστηριότητας.
- Η σύσταση οργάνωσης ή ομάδας ή η συμμετοχή σε αυτές για τη διάπραξη τουλάχιστον μίας από τις προαναφερθείσες πράξεις.
- Η απόπειρα διάπραξης, η υποβοήθηση, η υποκίνηση, η διευκόλυνση ή η παροχή συμβουλών σε τρίτο για τη διάπραξη των παραπάνω πράξεων.

Σε σχέση με το ν. 3691/2008, παρατηρείται ότι προστέθηκε μία πράξη που συνιστά εγκληματική δραστηριότητα και αφορά την απόπειρα και την ηθική αυτουργία για την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Υπόχρεα πρόσωπα και εποπτεία

Βάσει της προϊσχύουσας νομοθεσίας, στα υπόχρεα πρόσωπα εντάσσονταν -κατά κανόνα- τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οι ορκωτοί λογιστές και οι φορολογικοί σύμβουλοι, οι μεσίτες ακινήτων, οι επιχειρήσεις τυχερών παιγνίων και καζίνο, οι οίκοι δημοπρασίας και οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας, οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι. Πλέον, εξειδικεύονται από το νόμο οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας στις επιχειρήσεις εξόρυξης και εμπορίας πολύτιμων λίθων, εμπορίας παλαιών αντικειμένων (αντικών), εμπορίας έργων τέχνης κτλ. Επίσης, δε υπάρχει πλέον διάταξη περί επαγγελματικού απορρήτου των δικηγόρων και των συμβολαιογράφων.

Η εποπτεία ασκείται από καθαρά δημόσιους φορείς ή ανεξάρτητες αρχές ανάλογα με τον εκάστοτε υπόχρεο. Με το νέο νόμο, η άσκηση της εποπτείας μπαίνει σε νέα

βάση καθώς η συχνότητα, η ένταση και η κατανομή των πόρων προς τη διενέργεια της εξαρτώνται από το βαθμό επικινδυνότητας των υπόχρεων προσώπων. Οι υφιστάμενοι κίνδυνοι νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας απορρέουν από την Έκθεση Εθνικής Εκτίμησης Κινδύνου, την αντίστοιχη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τη γνώμη των ΕΕΑ σχετικά με τον κίνδυνο που χαρακτηρίζει τη χρηματοπιστωτική αγορά και τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Συνεπώς, ο ρόλος των εποπτικών αρχών περιορίζεται στον καθορισμό λεπτομερειών εφαρμογής, την έκδοση εγκυκλίων, την κατάρτιση του προσωπικού τους, τη διενέργεια ελέγχων (τακτικών και έκτακτων) και την επιβολή κυρώσεων. Το Υπουργείο Οικονομικών αποτελεί τον Κεντρικό Συντονιστικό Φορέα.

Υποχρεώσεις φορέων εποπτευόμενων από την ΑΑΔΕ

Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) ασκεί εποπτεία στους εξωτερικούς λογιστές-φοροτεχνικούς και τα νομικά πρόσωπα παροχής λογιστικών-φοροτεχνικών υπηρεσιών, τους μεσίτες ακινήτων και τους εμπόρους και εκπλειστηριαστές αγαθών μεγάλης αξίας.

Τα εν λόγω πρόσωπα οφείλουν να εφαρμόζουν μέτρα δέουσας επιμέλειας (due diligence) όταν:

- Συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις,
- Διενεργούν περιστασιακές συναλλαγές ποσού 15.000 Ευρώ και άνω (ή 1.000 Ευρώ και άνω μέσω παρόχων πληρωμών πχ PayPal),
- Διενεργούν συναλλαγές αξίας τουλάχιστον 10.000 ευρώ με μετρητά,
- Υπάρχει υπόνοια νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και
- Υπάρχει αμφιβολία ως προς τα στοιχεία του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου[1]

Η ΠΟΛ 1200/18 καθορίζει τα έγγραφα που απαιτούνται για τη πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη και του πραγματικού δικαιούχου από τα ανωτέρω πρόσωπα.

Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία που πιστοποιούνται για τα φυσικά πρόσωπα περιλαμβάνουν το ονοματεπώνυμο του πελάτη, την ημερομηνία και τον τόπο

γέννησης, τη διεύθυνση διαμονής και την επαγγελματική ενασχόληση. Για τους σκοπούς της ταυτοποίησης, κατά κανόνα, πρέπει να ζητείται το δελτίο αστυνομικής ταυτότητας ή το διαβατήριο, πρόσφατο μισθωτήριο ή λογαριασμός ΔΕΚΟ, βεβαίωση εργοδότη και βεβαίωση απόδοσης ΑΦΜ.

Ως προς τα νομικά πρόσωπα τα στοιχεία που πρέπει να εξακριβώνονται είναι η επωνυμία, η έδρα, η διάρκεια, ο σκοπός, τα ονόματα των ατόμων που ασκούν διοίκηση και των εταίρων / μετόχων. Τα ανωτέρω επαληθεύονται με αντίγραφο του τελευταίου δημοσιευμένου καταστατικού, δημοσιευμένα πρακτικά των αρμόδιων οργάνων και βεβαιώσεις έναρξης / μεταβολής της αρμόδιας Δ.Ο.Υ.

Η μη συμμόρφωση, εκ μέρους των εταιριών και άλλων οντοτήτων που έχουν έδρα στην Ελλάδα, με την υποχρέωση των ανωτέρω διατάξεων επισύρει τη δέσμευση χορήγησης αποδεικτικού ενημερότητας (ΠΟΛ 1201/18).

Απλουστευμένη και αυξημένη δέουσα επιμέλεια

Οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας δύνανται να απλουστευθούν (άρθρο 15 του ν. 4557/18) σε περιπτώσεις που υπάρχουν επαρκείς πληροφορίες και βεβαιότητα ότι μία επιχειρηματική συναλλαγή παρουσιάζει χαμηλό κίνδυνο «ξεπλύματος χρήματος». Πρακτικά, η απλούστευση αντικατοπτρίζεται συνήθως στη μείωση της συχνότητας επικαιροποίησης των στοιχείων του οικονομικού προφίλ του πελάτη και του βαθμού παρακολούθησης της συναλλακτικής δραστηριότητας.

Στον αντίποδα, αυξημένη δέουσα επιμέλεια προβλέπεται στις ακόλουθες περιπτώσεις πελατών:

- Πρόσωπα με εγκατάσταση σε τρίτες χώρες με χαρακτηρισμό ως υψηλού κινδύνου από την ΕΕ (ως προς τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας).
- Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, στενούς συγγενείς και στενούς συνεργάτες αυτών.

Κατά την τήρηση αυξημένων μέτρων due diligence, απαιτείται η εφαρμογή κατάλληλων συστημάτων και διαδικασιών για τον εντοπισμό και επαλήθευση του πραγματικού δικαιούχου, η διαπίστωση της πηγής του πλούτου και της προέλευσης των κεφαλαίων και η συνεχής παρακολούθηση των επιχειρηματικών – συναλλακτικών σχέσεων.

Φύλαξη αρχείων

Σε περίπτωση διερεύνησης από την Αρχή Καταπολέμησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να διατηρούν για 5 έτη αρχείο των πελατών τους που θα περιλαμβάνει τα εξής:

- Έγγραφα που ζητήθηκαν και διατηρήθηκαν για τους σκοπούς της δέουσας επιμέλειας,
- Παραστατικά που αποδεικνύουν τη φύση και το ύψος των συναλλαγών,
- Εσωτερικά έγγραφα που αφορούν εισηγήσεις επί θεμάτων ξεπλύματος χρήματος και
- Στοιχεία εμπορικής ή επαγγελματικής αλληλογραφίας.

Εξυπακούεται ότι η διασφάλιση των ανωτέρω απαιτεί την ανάπτυξη εσωτερικών πολιτικών, ελέγχων και διαδικασιών με στόχο τον εντοπισμό και την εκτίμηση του κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η επαρκής κατάρτιση του προσωπικού, το οποίο οφείλει να αναγνωρίζει πιθανές περιπτώσεις ξεπλύματος χρήματος και να ενεργεί κατάλληλα.

Κυρώσεις

Οι κυρώσεις που απορρέουν από τη μη συμμόρφωση με τις διατάξεις του ν. 4557/18 διακρίνονται στο ποινικό και διοικητικό σκέλος.

Στο ποινικό κομμάτι εντάσσεται η εκ προθέσεως παράλειψη αναφοράς ύποπτων και ασυνηθών συναλλαγών ή δραστηριοτήτων με παραπλανητικά στοιχεία, στην Αρχή Καταπολέμησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες. Το εν λόγω αδίκημα επισύρει ποινή φυλάκισης μέχρι 2 έτη στον υπάλληλο του υπόχρεου νομικού προσώπου. Οι διοικητικές κυρώσεις προβλέπουν είτε την επιβολή λήψης άμεσων διορθωτικών μέτρων είτε την επιβολή προστίμων που μπορούν να αγγίξουν το 1.000.000 Ευρώ. Παράλληλα, μπορεί να λάβει χώρα δημόσια ανακοίνωση που θα αναφέρει το όνομα ή την επωνυμία του παραβάτη και τη φύση της παράβασης καθώς και οριστική ή προσωρινή απαγόρευση άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Συμπεράσματα

Τα τελευταία χρόνια, η ΕΕ μπαίνει δυναμικά στη θεσμοθέτηση μέτρων για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Σε αυτό το πλαίσιο, η εσωτερική νομοθεσία των κρατών-μελών προσαρμόζεται στις νέες κατευθύνσεις και οδηγίες που έχουν εκδοθεί. Οι εθνικές εποπτικές αρχές αναλαμβάνουν πλέον την υλοποίηση ενός ευρύτερου ευρωπαϊκού και εθνικού σχεδίου για το ξέπλυμα χρήματος.

Σε γενικές γραμμές παρατηρείται ότι σημαντικό κομμάτι της ευθύνης μετατίθεται σε συνεργούς ή ηθικούς αυτουργούς που συμμετέχουν στην τέλεση οικονομικών εγκλημάτων. Συνεπώς, οι υπόχρεοι επιχειρηματίες οφείλουν να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί και να συνάπτουν συνεργασίες με «διαφανείς» και αξιόπιστους επαγγελματίες και επιχειρήσεις. Δεδομένου ότι οι περισσότερες πολυεθνικές και μεγάλες επιχείρησης έχουν σε σημαντικό βαθμό συμμορφωθεί με τις διατάξεις για το ξέπλυμα χρήματος, οι μικρομεσαίες ελληνικές επιχειρήσεις πρέπει επίσης να αναπτύξουν τις απαραίτητες δικλείδες ασφαλείας για τον εντοπισμό περιπτώσεων ξεπλύματος χρήματος και τη λήψη κατάλληλων μέτρων.

[1] Πραγματικός δικαιούχος είναι το ή τα φυσικά πρόσωπα στα οποία ανήκει τελικά ο πελάτης - νομικό πρόσωπο ή οντότητα.

Heading
Ελληνικός Φορολογικός Οδηγός

Δείτε όλο τον Οδηγό